

Sejm rozbiorowy w opinii historyka i pamiętnikarza Jędrzeja Kitowicza, 1793 r.

Sejm ten zaczął się 17 czerwca 1793 pod konfederacją, którego marszałkiem obrany jest [...] Stanisław Bieliński, cześćnik koronny. Ten panicz, straciwszy na deboszu i wojażu* substancją* po stryju swoim [...], wpisał się dawno w registr* szulerów warszawskich i awanturników, spomiędzy których szukała Moskwa człowieka zdatnego do usług swoich [...]. [...]*

Aleć i między postami niemało znalazło się takich, którzy się podziałowi Polski na tym sejmie [...] niewiele sprzeciwiali; jedni przez rozum, drudzy przez pieniądze [...]. [...] Ci, co przez rozum pozwolili na rozbiór Polski, uważali, że samym języcznym „nie pozwalam” nie ocalą ojczyzny. [...] Którzy się zaś dali przekupić, nie wchodząc w żadne subtylizacje rozumu, przestali na tym argumencie:*

Ponieważ Polska bez mego pozwolenia już jest rozerwana; ponieważ moje „nie pozwalam” nie zdoła wyrwać kraju zabranego z obcych rąk, o! co za głupi Moskale i Prusacy, że mi za to płacą [...]. Nie masz nad czym myśleć; pieniądze wziąć, kiedy dają, i podpisać, co chcą. [...]

Znalazło się kilku posłów takich, którzy nie słuchając ani żadnych subtylizacji i politycznego rozumu, ani brzęku rubli i reichstalerów* [...], w żaden sposób na żadne traktaty podziałowe pozwolić nie chcieli [...]. [...]*

Z tych liczby najpryncypialniejsi byli: Krasnodębski, poseł li[te]wski, Szydłowski, poseł płocki, Mikorski, poseł wyszogrodzki, Skarżyński, poseł łomżyński. [...] Ci byli pierwsi zawsze do opozycji każdemu bezprawiu, które na sejm wprowadził poseł moskiewski z pruskim [...].*

* debosz – hulanka, awantura

* wojaż – podróż, zwłaszcza za granicę

* substancja – majątek

* registr – rejestr

* subtylizacja – przesadna subtelność

* rubel – waluta rosyjska

* reichstaler – srebrny talar używany m.in. w Prusach

* najpryncypialniejszy – najbardziej zasadniczy

J. Kitowicz, *Pamiętniki, czyli Historia polska*, oprac. P. Matuszewska, Warszawa: Instytut Wydawniczy Erica, 2009, s. 571–572, 575.

Praca z tekstem

1. Oceń postawy szlachty w trakcie sejmu rozbiorowego w 1793 r., które zaprezentował Jędrzej Kitowicz.
2. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, ustal nazwiska posłów „moskiewskiego” i „pruskiego”, o których mowa w ostatnim zdaniu cytowanego tekstu.
3. Wyjaśnij, co to znaczy, że sejm się zaczął „pod konfederacją”.
4. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, zbierz informacje o przebiegu sejmu z 1793 r. i jego uchwałach.